

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/144/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8112224264
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8112224264.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a sudcov JUDr. Petra Straku a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci žalobcu: Slovenská sporiteľňa, a.s., so sídlom Bratislava, Tomášikova 48, IČO: 00151653, zastúpený Havel, Holásek & Partners s.r.o., Bratislava, Mlynské Nivy 49, proti žalovanému: W. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom T. XXX, o zaplatenie 1163,12 Eur a prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 11C 387/2012-90 zo dňa 6. 9. 2013 v spojení s dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 11C 387/2012-116 zo dňa 19. 2. 2014 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, vo výroku o vyslovení neprijateľnosti zmluvnej podmienky a vo výroku o trovách konania.

II. Náhrada trov odvolacieho konania sa účastníkom n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 260,88 Eur s úrokmi z omeškania ku dňu 2.5.2012 vo výške 188,48 Eur a od 3.5.2012 do zaplatenia vo výške 8% ročne zo sumy 260,88 Eur, to všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobu v prevyšujúcej časti zamietol a náhradu trov konania účastníkom nepriznal.

V rozhodnutí prvostupňový súd okrem iného uviedol, že v danom prípade žalobca napriek tomu, že žalovaný mal mu vrátiť úver vo výške 1.081,01 Eur a v skutočnosti mu zaplatil 822,13 Eur, požaduje na istine 1.163,12 Eur. Výšku tohto dlhu žalovaný žiadnym spôsobom nepreukázal, nestačí totiž len všeobecné vyjadrenie s odkazom na príslušný článok zmluvy o zápočte úhrad na iné platby ako istinu bez bližšej konkretizácie a preukázania dôvodnosti týchto ďalších nárokov a ich zápočtov. Navyše podľa názoru súdu prvého stupňa príslušné ustanovenie zmluvy - č.l. III. ods. 4 umožňujúce zápočet úhrad na iné plnenie ako istinu predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Má za následok založenie nevyváženého vzťahu veriteľa a dlžníka v otázke plnenia dlhu. Vzťah sa tak v tejto otázke stáva pre spotrebiteľa netransparentným a konanie dodávateľa až nepredvídateľným. Nepochybne má spotrebiteľ prioritný záujem predovšetkým na úhrade istiny. Pri nezaplatení istiny totiž musí platiť úroky z omeškania, veriteľ môže odstúpiť od zmluvy (ak si to dohodli), úver predčasne zosplatiť a podobne. Táto zmluvná podmienka je nepochybne na škodu spotrebiteľa, pretože nerešpektuje jeho vôľu a oprávnené záujmy a na druhej strane umožňuje dodávateľovi bezvýhradne presadiť jeho ekonomické záujmy, čím zakladá hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa.

Ústavný súd SR vo svojom uznesení IV. ÚS 55/2001-19 zo dňa 24.2.2011 uviedol: „pokiaľ je zmluvná podmienka až v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom

vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah teória a prax navyše označujú za fakticky nerovný, nevyvážený, nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa priechi dobrým mravom“.

Podľa názoru súdu prvého stupňa, ak zmluva umožňuje ľubovôľu dodávateľa v tak závažnej otázke akou je rozhodovanie o účele platby a teda svojvoľné rozhodovanie o výške nielen príslušenstva, ale v konečnom dôsledku aj o výške samotnej istiny pohľadávky, nerešpektujúc pritom určenie účelu platby zo strany spotrebiteľa, je zmluva v tejto časti hrubo nevyvážená. Ustanovenie zmluvy vedúce k opísanému stavu je v neprospech spotrebiteľa a pokiaľ nie je spotrebiteľom osobitne vyjednané, ale je v rámci kontraktácie nadiktované v režime tzv. štandardnej typovej zmluvy, ide vždy o neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá v zmysle zákona je absolútne neplatná. Dodávateľ finančnej služby oproti neznalému spotrebiteľovi s odbornou starostlivosťou mal a musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky a má poznať aj dôsledky ich používania (§ 4 ods. 8 zákona o ochrane spotrebiteľa). Žalobca musí počítat s tým, že nárokom majúcim svoj základ v nekalej podmienke a jej použití súd nemôže poskytnúť právnu ochranu (rozsudok Krajského súdu v Prešove 6Co 39/2011-86 zo dňa 20.9.2011).

V danom prípade navyše z výsluchu žalovaného, ktorý je mentálne na veľmi nízkej úrovni a nedokáže prečítať text písaný menšími písmenami, v danom prípade konkrétne text zmluvy, vyvstáva pochybnosť, či vôbec príslušná úverová zmluva je platným právnym úkonom, či už s poukazom na § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka alebo § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody súd prvého stupňa vyhovel žalobe len ohľadom sumy 260,88 Eur predstavujúcej rozdiel sumy 1.083,01 Eur, ktorú mal žalovaný zaplatiť z úverovej zmluvy a sumy 822,13 Eur, ktorú v skutočnosti zaplatil. Z tejto sumy boli priznané aj úroky z omeškania.

Keďže žalobca uplatnil úroky z omeškania zo základu 1.163,12 Eur od 21.12.2010, súd priznal tieto úroky vo výške 8% ročne za obdobie od 21.12.2010 do 2.5.2012 zo sumy 260,88 Eur, teda z prisúdenej istiny a k tomu pripočítal úroky z omeškania z jednotlivých omeškaných splátok do 20.12.2010 vo výške 159,95 Eur. Priznaný úrok z omeškania zo sumy 260,88 Eur vo výške 8% od 21.10.2010 do 2.5.2012 činí 28,53 Eur, preto kapitalizovaný úrok z omeškania súd prvého stupňa priznal vo výške 188,48 Eur (159,95 Eur + 28,53 Eur). V prevyšujúcej časti žalobu z vyššie uvedených dôvodov ako neopodstatnenú zamietol.

Zamietnutá bola žaloba aj vo vzťahu k zmluvným úrokom. Tieto žalobca uplatnil aj za obdobie po splatnosti úveru, t.j. od 21.12.2010. V zmluve však bola jasne dohodnutá doba trvania úveru do 20.12.2010. Uvedenou problematikou sa zaoberal Krajský súd v Prešove, ktorý v rozsudku 6Co 182/2011 zo dňa 18.9.2012 vyslovil tento právny názor: „Pokiaľ si účastníci úveru dohodnú úverové obdobie a dlžník poskytnuté peňažné prostriedky do dohodnutej doby splatnosti nevráti, prichádzajú do úvahy za obdobie po splatnosti úveru úroky z omeškania. Ide o odlišný inštitút oproti odplátným úrokom a ten má sankčnú povahu. Jeho typickým znakom v občianskoprávných veciach je jeho administratívny strop... Za čas po splatnosti úveru má teda veriteľ právo na úroky z omeškania vo výške stanovenej všeobecným záväzným právnym predpisom. Akékoľvek navýšovanie úrokov z omeškania sa dostáva do rozporu so zákonom. Takýmto neprípustným navýšovaním úrokov z omeškania je aj právna konštrukcia navýšenia úrokov z omeškania o úroky za úver, napr. zmluvnou podmienkou o platení úrokov za úver do zaplatenia aj po splatnosti úveru a teda počas omeškania. Úverové obdobie nie je podstatnou zložkou úveru, ale pokiaľ sa úver podmieňuje úverovým obdobím, zákonite nastáva zmluvne dohodnutá splatnosť úveru a ku dňu splatnosti má dlžník povinnosť zaplatiť úver a úroky. Pokiaľ žalobca predformuloval žalovanému spotrebiteľovi klauzulu, podľa ktorej má žalovaný platiť po splatnosti a teda po vzniku omeškania nielen úroky z omeškania, ale ďalej aj odplátné úroky, ako keby ďalšiu cenu úveru, tak sa neprípustne dostáva zmluva do rozporu so zákonom, pretože dochádza k prevýšeniu zákonom stanovenej výšky úrokov z omeškania... V tejto časti v takom prípade je zmluva pre rozpor so zákonom neplatná (§ 39 OZ)“. Súd prvého stupňa preto žalobu o zaplatenie zmluvných úrokov zamietol.

O trovách konania prvostupňový súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. V odvolaní okrem iného uviedol, že sa nestotožňuje so závermi súdu týkajúcimi sa nesplnenia povinnosti tvrdenia vo vzťahu k uplatnenej istine. Žalobca na podporu svojich tvrdení predložil úplný výpis z bankového informačného

systému, z ktorého vyplývala uplatnená výška žalovanej sumy, zároveň v ňom boli uvedené jednotlivé splátky uhradené žalovaným, spôsob ich započítania na úroky a úroky z omeškania a vypočítané zostatky pohľadávky. Poukázal pritom na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3MCdo 6/2010 z 22. 9. 2010. Tvrdenie súdu o nesplnení povinnosti tvrdenia žalobcom vedie k závažnému porušeniu zásady rovnosti účastníkov konania vzhľadom na skutočnosť, že žalobca riadne preukázal výšku uplatnenej istiny na základe úplného výpisu z bankového informačného systému. Súd sa na druhej strane žiadnym spôsobom nevyjadril ku skutočnosti, že žalovaný žiadnym spôsobom nepoprel právny dôvod ani výšku dlžnej istiny a ku skutočnosti, že žalovaný výslovne uviedol, že má záujem splácať dlžnú sumu voči žalobcovi. Ďalej v odvolaní žalobca poukazuje na skutočnosť, že uvedenú zmluvnú podmienku nemožno považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku vzhľadom na skutočnosť, že na predmetný skutkový stav vzhľadom na ust. § 261 ods. 6 Obchodného zákonníka a na dohodu obsiahnutú v čl. V. ods. 4 zmluvy o splátkovom úvere je potrebné aplikovať príslušné ustanovenia Obchodného zákonníka, ktorý obsahuje komplexnú úpravu započítania pri plnení dlhu v splátkach. Subsidiárne použitie ustanovení Občianskeho zákonníka by v tomto prípade prichádzalo do úvahy, ak by Obchodný zákonník neupravoval túto problematiku vôbec, resp. by ju upravoval len čiastočne. Odvolateľ má za to, že na tento právny vzťah nemožno aplikovať ust. § 566 ods. 2 OZ o započítavaní čiastočného plnenia dlhu, vzhľadom na to, že plnenia zo strany žalovaného boli medzi zmluvnými stranami dohodnuté ako plnenia v splátkach, nie ako čiastočné plnenia. Zároveň na tento záväzkový vzťah je potrebné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka týkajúce sa započítania splátok, ktorej ťažisková úprava pre predmetný zmluvný vzťah je obsiahnutá v ust. § 503 ods. 2 Obchodného zákonníka. Žalobca zároveň poukázal na skutočnosť, že aj zo samotnej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR vyplýva skutočnosť, že zmluva o úvere je obchodnoprávnym vzťahom, ktorý sa má spravovať ustanoveniami Obchodného zákonníka. Ďalej žalobca v odvolaní poukázal na ust. § 497 zákona č. 513/1991 Zb. a na ust. § 6 ods. 2 zákona č. 258/2001 Z. z., pričom uviedol, že z uvedených zákonných ustanovení nepochybne vyplýva, že pri poskytnutí peňažných prostriedkov na základe zmluvy o úvere má veriteľ nárok na úroky až do doby zaplatenia poskytnutých peňažných prostriedkov. Zároveň táto zmluvná podmienka vyplýva aj z ustanovenia bodu 7.4.2 všeobecných obchodných podmienok, ku ktorým žalovaný pri podpise zmluvy o splátkovom úvere pristúpil, oboznámil sa s nimi a zaviazal sa ich dodržiavať, podľa ktorého sa úver úročí denne odo dňa poskytnutia úveru do dňa predchádzajúceho dňu splatenia úveru. Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd zamietavý výrok zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, resp. aby rozsudok zmenil a priznal nárok žalobcu v celom rozsahu.

Dopĺňacím rozsudkom č. k. 11C 387/2012-116 zo dňa 19. 2. 2014 prvostupňový súd doplnil výrok rozsudku č. k. 11C 387/2012-90 zo dňa 6. 9. 2013 tak, že vyslovil, že zmluvná podmienka uvedená v čl. III. bode 4 zmluvy o splátkovom úvere č. 0503593688 uzavretá medzi účastníkmi dňa 28.12.2005 s textom: „Dlžník súhlasí, že z došlých súm veriteľ najskôr uhradí splatné poplatky a náklady súvisiace s úverom, úroky z omeškania, úroky a istinu, a to v tomto poradí“ je neprijateľná.

Prvostupňový súd v odôvodnení dopĺňacieho rozsudku uviedol, že ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 11C 387/2012-90 zo dňa 6.9.2013 súd vyhodnotil zmluvnú podmienku citovanú vo výroku tohto rozsudku ako neprijateľnú. Uvedená zmluvná podmienka totiž umožňuje zápočet úhrad na iné plnenie ako na istinu. Má preto za následok založenie nevyváženého vzťahu veriteľa a dlžníka v otázke plnenia dlhu. Vzťah sa tak v tejto otázke stáva pre spotrebiteľa netransparentným a konanie dodávateľa až nepredvídateľným. Nepochybne má spotrebiteľ prioritný záujem predovšetkým na úhrade istiny. Pri nezaplatení istiny totiž musí platiť úroky z omeškania, veriteľ môže odstúpiť od zmluvy (ak si to dohodli), úver predčasne zosplatiť a pod. Táto zmluvná podmienka je nepochybne na škodu spotrebiteľa, pretože nerešpektuje jeho vôľu a oprávnené záujmy a na druhej strane umožňuje dodávateľovi bezvýhradne presadiť jeho ekonomické záujmy, čím zakladá hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa.

Ústavný súd SR vo svojom uznesení IV. US 55/2001-19 zo dňa 24.2.2011 uviedol: „Pokiaľ je zmluvná podmienka až v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah teória a prax navyše označujú za faktický nerovný, nevyvážený, nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom“.

Podľa názoru súdu prvého stupňa ak zmluva umožňuje ľubovôľu dodávateľa v tak závažnej otázke, ako je rozhodovanie o účele platby, a teda svojvoľné rozhodovanie o výške nielen príslušenstva, ale v

konečnom dôsledku aj o výške samotnej istiny pohľadávky, nerešpektujúc pritom určenie účelu platby zo strany spotrebiteľa je zmluva v tejto časti hrubo nevyvážená. Ustanovenie zmluvy vedúce k opísanému stavu je v neprospech spotrebiteľa a pokiaľ nie je spotrebiteľom osobitne vyjednané, ale je v rámci kontraktácie nadiktované v režime tzv. štandardnej typovej zmluvy, ide vždy o neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá v zmysle zákona je absolútne neplatná. Dodávateľ finančnej služby oproti neznalému spotrebiteľovi s odbornou starostlivosťou mal a musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky a má poznať aj dôsledky ich používania (§ 4 ods. 8 zákona o ochrane spotrebiteľa). Žalobca musí počítať s tým, že nárokom majúcim svoj základ v nekalej podmienke a jej použití súd nemôže poskytnúť právnu ochranu (rozsudok Krajského súdu v Prešove 6Co 39/2011-86 zo dňa 20.9.2011).

Vzhľadom na to, že súd v napadnutom rozsudku už vyslovil právny záver o neprijateľnosti zmluvnej príslušnej zmluvnej podmienky, ale výslovne túto zmluvnú podmienku neuviedol vo výroku svojho rozhodnutia v zmysle § 153 ods. 4 O.s.p. súd rozhodol o doplnení rozsudku tak, ako je uvedené v tomto výroku.

Proti dopĺňaciemu rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Namietal nesprávne právne posúdenie veci. V odvolaní okrem iného uviedol, že žalobca ako podnikateľ v oblasti, ktorá je prísne regulovaným podnikaním (bankovníctvom) je povinný riadiť sa kogentnými ustanoveniami právnych predpisov, od ktorých sa zmluvné strany dohodou nemôžu odchýliť. Skutočnosť, že záväzok banky, na základe ktorého sa zaväzuje poskytnúť dlžníkovi finančné prostriedky s tým, že dlžník sa poskytnuté finančné prostriedky zaväzuje vrátiť a zaplatiť úrok, je vždy potrebné posudzovať podľa ustanovení § 497 a nasl. Obchodného zákonníka v spojení s § 261 ods. 3 písm. d) ako tzv. absolútny obchod bez ohľadu na povahu účastníkov zhodne konštatovali najvyššie súdne inštancie v Slovenskej, ako aj Českej republike. Dohoda zmluvných strán o voľbe Obchodného zákonníka predstavuje potvrdenie skutočnosti, že ide o absolútny obchod a účelom samotnej dohody zmluvných strán o voľbe Obchodného zákonníka nie je (a ani nemôže byť) vylúčenie ustanovení na ochranu spotrebiteľa zakotvených v Občianskom zákonníku.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok spolu s dopĺňacím rozsudkom a spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad upravených v ust. § 212 O.s.p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a zistil, že rozsudok je správny. O odvolaní bolo rozhodnuté postupom podľa ust. § 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s ust. § 156 ods. 3 O.s.p., pričom miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia boli oznámené na úradnej tabuli súdu najmenej päť dní pred vyhlásením.

Odvolateľ tvrdí, že napadnutý rozsudok prvostupňového súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa právneho názoru odvolacieho súdu prvostupňový súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis, ktorý aj správne interpretoval, pričom zo skutkových záverov vyvodil správne právne závery. Odvolací súd v podrobnostiach poukazuje na vecne správne právne závery prvostupňového súdu a len na ich doplnenie uvádza nasledovné:

Prvostupňový súd nepriznal plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky a zároveň určil za neprijateľnú podľa generálnej klauzuly v § 53 ods. 1 OZ zmluvnú podmienku v znení: „čl. III. bode 4 zmluvy o splátkovom úvere č. 0503593688 uzavretá medzi účastníkmi dňa 28.12.2005 s textom: „Dlžník súhlasí, že z došlých súm veriteľ najskôr uhradí splatné poplatky a náklady súvisiace s úverom, úroky z omeškania, úroky a istinu, a to v tomto poradí“ je neprijateľná.

Odvolací súd nevidí dôvod na odklon od právneho záveru vyjadreného Krajským súdom v Prešove vo veci 6Co 34/2014 v bodoch 13 až 28 a ani odvolacie námietky žalobcu neboli spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozsudku v spojení s dopĺňacím rozsudkom.

„13. Podľa prvostupňového súdu uvedená podmienka zhoršuje postavenie spotrebiteľa oproti ustanoveniu § 566 OZ, pretože nerešpektuje vôľu spotrebiteľa plniť konkrétny dlh. Súd neuznal

argumentáciu žalovaného, že by bolo veľmi nákladné individuálne priradzovať poradie platieb vzhľadom na vysoký počet zmlúv. Súd vyhodnotil podmienku aj za neurčitú, pretože nešpecifikuje „iné sankcie“.

14. Nie je preto pravdivé tvrdenie odvolateľa, že prvostupňový súd rozhodol podľa § 566 OZ. Prvostupňový súd rozhodol podľa § 53 ods. 1 OZ. Ustanovenie § 566 OZ je použité len ako dispozitívna norma, od ktorej sa dodávateľ vo svojich formulárových zmlúv odkláňa v neprospech spotrebiteľa.

15. Odvolací súd sa stotožňuje s prvostupňovým súdom. Preskúmaná zmluvná podmienka a/ neprimerane v neprospech spotrebiteľov zhoršuje ich postavenie oproti právnej úprave v OZ a b/ je na úkor transparentnosti. Obidva tieto dôvody opodstatňujú záver o neprijateľnosti posudzovanej podmienky.

Odklon od dispozitívnej normy členského štátu v neprospech spotrebiteľa

16. Podľa § 54 ods. 1 OZ zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon alebo osobitné predpisy na ochranu spotrebiteľa priznávajú, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

17. Súdny dvor postupne rozširuje rámcové pravidla vyhodnocovania nekalosti zmluvných podmienok. V zásade ponecháva záver o neprijateľnosti klauzuly na orgánoch členských štátov (rozsudok SD vo veci C-243/08 Pannon cit.: Vnútroštátnemu súdu prislúcha určiť, či zmluvná podmienka spĺňa kritériá požadované na to, aby ju bolo možné kvalifikovať v zmysle článku 3 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS ako nekalú).

18. Odklon od dispozitívnej normy v neprospech spotrebiteľa môže znamenať dôvod neprijateľnosti klauzuly (rozsudok SD vo veci C-415/11 Aziz cit.: „2. Článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že:

- pojem „značná nerovnováha“ ku škode spotrebiteľa treba posúdiť na základe analýzy vnútroštátnych právnych predpisov uplatňovaných v prípade absencie dohody medzi zmluvnými stranami s cieľom posúdiť, či a prípadne v akej miere je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom vnútroštátnom práve. Zároveň sa zdá, že na tieto účely je relevantné preskúmať právne postavenie uvedeného spotrebiteľa z hľadiska prostriedkov, ktoré má podľa vnútroštátnej právnej úpravy k dispozícii na zabránenie uplatňovaniu nekalých podmienok,

- na účely určenia, či dôjde k nerovnováhe „napriek požiadavke dôvery [dobrej viery - neoficiálny preklad]“, treba preveriť, či predajca alebo dodávateľ, ktorí zaobchádzajú so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že by tento spotrebiteľ súhlasil s dotknutou podmienkou po individuálnom dojednaní. Článok 3 ods. 3 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že príloha, na ktorú odkazuje toto ustanovenie, obsahuje len orientačný a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré možno považovať za nekalé.“

19. Podľa § 566 ods. 2 OZ v znení ku dňu vzniku zmluvy veriteľ je povinný prijať aj čiastočné plnenie, ak to neodporuje dohode alebo povahe pohľadávky.

20. Občiansky zákonník dáva spotrebiteľovi dispozíciu, aby plnil dlh aj predčasne a veriteľ má povinnosť čiastočné plnenie prijať. Zákon č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej aj „ZSU“) dokonca výslovne reguluje predčasné splatenie spotrebiteľského úveru (§ 6 ZSU). Zmluvná podmienka však spotrebiteľovi postavenie podstatne zhoršuje. Evidentne je spotrebiteľovi bránené presadiť vlastnú vôľu splniť presne sledovaný dlh. Spotrebiteľ môže prirodzene sledovať zníženie istiny, aby sa mu znížil základ pre narastanie úrokov.

21. Preskúmaná zmluvná podmienka tento zámer spotrebiteľa (plniť dlh z istiny) sťažuje a ide zároveň o podstatné zhoršenie pozície spotrebiteľa. Z ekonomického hľadiska je zásadný rozdiel, ak sa predčasne splatí istina alebo príslušenstvo. Pri znížení istiny úveru sa znižuje aj základ pre ďalšie úročenie (odplatné i sankčné), a preto sa odvolací súd stotožňuje s prvostupňovým súdom, že pri preskúmanej podmienke ide o podstatný odklon od zákonnej normy v neprospech spotrebiteľa a to je dôvod k záveru o neprijateľnosti klauzuly.

22. Sporná zmluvná podmienka je v rozpore aj s ust. § 54 ods. 1 v spojení s § 39 OZ (porov. rozsudok KS v Prešove vo veci 6Co 161/2011 „Spotrebiteľia môžu právom očakávať, že zmluvné podmienky koncipované v rámci štandardnej typovej zmluvy ich nezaväzujú, pokiaľ sú nevýhodnejšie oproti právnej úprave podľa Občianskeho zákonníka (princíp právnej istoty, dôvery v objektívne právo). Ide o akúsi jednostrannú kogentnosť ustanovení Občianskeho zákonníka v záujme vyššej ochrany pri štandardných typových zmluvách (porov. Kristián Csach, Štandardné zmluvy, Vydavateľství Aleš Čeněk). Treba však povedať, že ak sa neberie do úvahy výber programu a podpis, tak spotrebiteľ takmer žiadnym spôsobom neparticipuje na koncipovaní zmluvy. Preto sa dá plne pochopiť pomerne silná ochrana spotrebiteľov, ktorú slovenský zákonodarca zakotvil v ustanovení § 54 OZ. Faktická nerovnosť medzi dodávateľom a spotrebiteľom pri vzájomnej kontraktácii je zjavná a viaceré rozhodnutia súdneho dvora na to poukazujú (napr. rozsudok C-168/05 Mostaza Claro, bod 25,26,27).“

23. Zákonodarca reagoval na problémy spojené s poradím platieb zákonom č. 568/2007 Z.z. (podľa § 566 ods. 2 OZ v znení od 1.1.2008 pri čiastočnom plnení peňažného dlhu sa plnenie dlžníka započítava najprv na istinu a potom na úroky, ak dlžník neurčí inak).

24. Slová zákona „ak dlžník neurčí inak“ podľa názoru treba vykladať tak, že musí ísť o individuálne vyjednanie (jasnú a transparentne prejavenu vôľu) spotrebiteľa a nepostačuje formulárové vyhlásenie v zmluve. V tomto smere súdny dvor zaujal postoj aj k paušalizovaným vyhláseniam spotrebiteľov vo formulárových zmluvách, ktoré ešte samé o sebe nepredstavujú pre dodávateľov unesenie dôkazného bremena (porov. rozsudok SD C-449/13 vo veci CA Consumer Finance SA cit.: „1. Ustanovenia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že:

- jednak bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej dôkazné bremeno nesplnenia povinností upravených v článkoch 5 a 8 smernice 2008/48 zaťažuje spotrebiteľa, a
- jednak bránia skutočnosti, aby sa súd z dôvodu štandardného ustanovenia musel domnievať, že spotrebiteľ uznal úplné a správne vykonanie veriteľom jeho predzmluvných povinností, pričom toto ustanovenie má za následok aj prenesenie dôkazného bremena o vykonaní uvedených povinností, ktoré môže narušiť účinnosť práv priznaných smernicou 2008/48.

25. Odvolací súd dáva do pozornosti výklad zákonodarcu k zmenám v § 566 OZ cit. z dôvodovej správy k zákonu č. 568/2007 Z.z. „Platná právna úprava sa nezmieňuje o poradí započítania čiastočného plnenia peňažného dlhu vo vzťahu k úrokom a k istine. Navrhuje sa explicitne riešiť formou dispozitívnej právnej normy (porov. „ak dlžník neurčí inak“) započítanie čiastočného plnenia v prvom rade na istinu a až potom na úroky. Ustanovenia Občianskeho zákonníka v súčasnej podobe výslovne neriešia otázku čiastočného plnenia dlžníka pri peňažnom dlhu. Naproti tomu právna úprava pre potreby obchodných záväzkových vzťahov túto otázku výslovne rieši spôsobom vymedzeným v § 330 ods. 2 Obchodného zákonníka tak, že plnenie dlžníka sa započíta najprv na úroky a až potom na istinu ak dlžník neurčí inak. Je nepochybné, že len dlžníkovi prináleží pri plnení dlhu určiť, ktorý dlh plní, resp. ktorú jeho časť. Ani v prípade, že dlžník výslovne neurčí, ktorú časť svojho dlhu plní, neprechádza právo určiť, či započítať plnenú peňažnú sumu na dlh v ľubovoľnom poradí. Z hľadiska zásad, na ktorých stoja občianskoprávne vzťahy (porovnaj napr. § 1 ods. 1 a § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a ich povahy sa aj v súčasnej dobe dá vyvodiť to, že pri plnení peňažného dlhu sa plnenie má najprv započítať na istinu a až potom na úroky v prípade ak dlžník neurčí inak. Právna úprava však reaguje na situácie, keď priamo (najmä v spotrebiteľskej) zmluve si poskytovateľ služby (napr. poskytovateľ pôžičky) priamo vymienil, že plnenie dlžníka sa bude najprv započítavať na úroky a až potom na istinu. Takáto podmienka by mohla byť ponímaná ako neprijateľná podmienka v zmysle § 53 Občianskeho zákonníka. Pre „slabšiu“ zmluvnú stranu (ktorá nemala napr. možnosť ovplyvniť podstatu tejto podmienky) nie je jedno, či sa jej plnenie započítava najprv na (často vysoké) úroky a až potom na istinu. Zákonodarca preto považuje za významné zdôrazniť v občianskoprávných vzťahoch v právnom myslení konsenzuálne akceptovateľnú zásadu, že pri čiastočnom plnení peňažného dlhu má právo označiť časť dlhu, ktorý plní výlučne dlžník a ak tak neučiní, neprechádza toto právo na veriteľa, ale použije sa dispozitívna právna úprava tak, že plnenie dlžníka sa započíta najprv na úroky. V občianskoprávnej úprave sa teda navrhuje právna konštrukcia dispozitívneho ustanovenia o čiastočnom plnení peňažného dlhu odlišne od právnej úpravy v obchodných záväzkových vzťahoch. Ak by mali vzniknúť pochybnosti ohľadom povahy toho ktorého právneho vzťahu v prípadoch ak nie je zreteľné, či sa jedná o obchodný či občianskoprávny vzťah, pre spotrebiteľské zmluvy platí všeobecné výkladové pravidlo vymedzené v § 54 ods. 2 Občianskeho

zákonníka tým spôsobom, že pri pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv sa použije výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.“

26. K uvedenej zmluvnej podmienke odvolateľ osobitne zvýraznil rozdiel medzi splátkami a čiastočným splnením. Túto argumentáciu považuje odvolací súd na účely posúdenia spornej podmienky za irelevantnú. Či už bežná splátka (podľa splátkového kalendára) alebo mimoriadna splátka predstavujú stále len plnenie dlhu a pri každom z týchto plnení je hrubá nerovnováha evidentná, ak si veriteľ priradí plnenie na úhradu príslušenstva v rozpore s vôľou spotrebiteľa.

27. Žalovaný ďalej v odvolaní poukazuje na odklon napadnutého rozsudku od rozsudkov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 4Obo 54/2007 a Najvyššieho súdu Českej republiky vo veci 32Cdo 786/09. Odvolací súd však pripomína, že predmetom uvedených rozhodnutí je odlišná právna problematika, a to otázka čiastkového plnenia podľa Obchodného zákonníka, otázka plnenia v splátkach v súvislosti s premlčaním a rovnako otázka uznania dlhu. Rozhodnutie vo veci 4Obo 54/07 je o spore podnikateľov o 7,800.000,-Sk s prísl. a rieši otázku splatnosti, premlčania a uznania dlhu, teda prima facie odlišnú právnu problematiku. Rozhodnutie českého súdu sa vôbec nezaobera hrubou nerovnováhou spôsobenou nerešpektovaním skutočnej vôle platiteľa dlhu, ktorý je slabšou zmluvnou stranou. Na margo rozhodnutia českého súdu navyše odvolací súd je kritický. Oproti českej aplikačnej praxi sa zásadne odkláňa a vo väčšej miere konfrontuje princíp zmluvnej slobody s princípom zmluvnej spravodlivosti a vyvodzuje konzekvencie z nekalých obchodných praktík (porov. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci 5MCdo 20/2009 cit.: „Za neprijateľnú podmienku je potrebné posudzovať aj podmienku, uvádzanú vo Všeobecných podmienkach poskytovania verejnej mobilnej siete o uplatnení Obchodného zákonníka aj vo vzťahu k premlčaniu, keďže spotrebiteľ ju nemá možnosť ovplyvniť a spôsobuje jeho menej priaznivejšie postavenie.“). Rozhodnutia súdov, ktoré majú sledovať ekvity, no sú založené striktné výlučne na princípe pacta sunt servanda, sú argumentačne chudobné a sú zjednodušením výkonu spravodlivosti, čo vedie k tomu, že zákonodarca sa uchýľuje kauzisticky k zmenám zákonov vo vzťahoch, ktoré mali nastaviť súdy. Výsledkom je nadmerný počet noviel zákonov dokonca kódexovej povahy a otázky nad nadmerným prenikaním komercializmu do sféry výkonu spravodlivosti.

28. K obdobnej právnej otázke odvolací súd poukazuje na rozsudok Krajského súdu v Žiline vo veci 5Co 611/2014: „Žalobca tým, že svoje jednostranne stanovené zmluvné podmienky obsiahnuté aj v Úverových podmienkach ponechal v platnosti v nezmenenej podobe aj po 01.01.2008 (na právne vzťahy vzniknuté po uvedenom dátume), spôsobil stav, že daná úprava postupu splácania jednotlivých zložiek záväzku, obsiahnutá v bode 5.2 Úverových podmienok, bola výrazne nevýhodnejšia vo vzťahu k žalovaným oproti situácii, aká by bola, ak by v Úverových podmienkach nebola obsiahnutá, pretože ak by žalovaní výslovne neurčili inak, ich splátky by musel postupca započítavať v prvom rade na istinu (ktorá sa stále úročí, teda navyšuje sa o dojednané úroky z úveru a v prípade omeškania o úroky z omeškania) a nie na príslušenstvo pohľadávky, ktoré ako také zásadne úročeniu nepodlieha. Postupom v Úverových podmienkach jednostranne stanovený spôsob započítavania splátok, resp. čiastočných plnení najprv na príslušenstvo pohľadávky a až na poslednom mieste na samotnú pohľadávku výrazne navyšuje náklady spotrebiteľa spojené s úverom oproti situácii, ak by sa jeho platby použili v súlade s úpravou obsiahnutou v § 566 ods. 2 OZ a spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Existujúca zákonná úprava účinná už v čase uzavretia ÚZ a stanovujúca vyššie uvedené poradie uspokojovania pohľadávky a jej príslušenstva pri čiastočnom plnení záväzku je teda zameraná výrazne prospotrebiteľsky. Iba ak dlžník prejaví vôľu, aby poradie uspokojovania pohľadávok (jeho záväzkov) bolo iné, spravuje sa toto poradie jeho vôľou a potom je také, aké konkrétne určí on (bez ohľadu na vôľu veriteľa). Preto súd postupujúc § 153 ods. 4 O. s. p., samostatným výrokom obsiahnutým pod bodom IV. výrokovej časti rozsudku vyhlásil dané ustanovenie Úverových podmienok za neplatné pre jeho neprijateľnosť, odporujúce ust. § 54 ods. 1 OZ, ako aj s § 53 ods. 1 a 2 OZ v znení účinnom v čase uzavretia ÚZ.“ (rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co 34/2014 zo dňa 15.1.2015).

Pokiaľ ide o ďalšie odvolacie námietky, odvolací súd už v minulosti vyslovil právny názor, že po splatnosti úveru má veriteľ právo na primeranú sankciu za porušenie záväzku splácať úver. Požiadavku primeranej sankcie nemusí naplňať pritom len zákonný úrok z omeškania. Nesmie sa však obchádzať zákonný limit úrokov z omeškania.

Nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že úver je odplatným právnym úkonom. Odplatu (cenu) predstavujú spravidla úroky. Zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky (§ 487 Obchodného zákonníka).

Kauza úverového právneho vzťahu spočíva v poskytnutí peňažných prostriedkov a do vrátenia peňažných prostriedkov má dlžník (prijímateľ úveru) platiť úroky. Účastníci úveru pritom nemusia dohodnúť čas, na ktorý sa úver poskytuje (úverové obdobie); v takom prípade vzniká právo na úroky až do vrátenia poskytnutých peňažných prostriedkov (porov. Štenglová/Plíva/Tomsa a kol., Obchodní zákonník, komentár 9. vydání C.H.BECK str. 1153). Úverové obdobie, teda čas, na ktorý sa peňažné prostriedky poskytujú, medzi podstatné náležitosti úveru nepatrí. Pokiaľ však si účastníci úveru dohodnú úverové obdobie a dlžník poskytnuté peňažné prostriedky do dohodnutej doby (do splatnosti úveru) nevráti, prichádzajú do úvahy za obdobie po splatnosti úveru úroky z omeškania. Ide o odlišný inštitút oproti odplatným úrokom a ten má sankčnú povahu. Jeho typickým znakom v občianskoprávných veciach je jeho administratívny strop (limit).

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku v spojení s dopĺňacím rozsudkom súdu prvého stupňa a v zhode konštatuje, že zmluva v čl. III. bod 4 zo dňa 28. 12. 2005 je hrubo nevyvážená a spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (žalovaného).

Rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, vo výroku o vyslovení neprijateľnosti zmluvnej podmienky a vo výroku o trovách konania je správny, preto ich odvolací súd s osvojením si ich dôvodov ako správne potvrdil v zmysle ust. § 219 ods. 1, 2 O.s.p.

Žalobca bol v odvolacom konaní neúspešný a tomu zodpovedá i výrok o náhrade trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.